

HORDALAND FYLKESKOMMUNE
Postboks 7900
5020 BERGEN

Vår referanse: 2018/00114-81
Saksbehandler: Kjell Andreas Wolff
Dato: 19. mars 2018

Svar på spørsmål fra fylkeseldrerådet vedrørende sykehjemsplasser og ventelister i Bergen kommune

Tusen takk for brevet. Jeg er glad for å kunne informere dere litt mer detaljert. Kommunen har hatt flere møter med Eldrerådet for å få en felles forståelse av den faktiske situasjonen. Det har ikke på noe tidspunkt vært registrert 300 innbyggere på venteliste til sykehjemsplass i Bergen.

Bergen kommune har i egen forskrift regulert hvem som skal godkjennes for sykehjemsopphold og hvem som har rett til å stå på venteliste (vedlegges). Forskriften ble iverksatt 01.07.17. Etat for forvaltning saksbehandler og gjør vedtak i enkeltsaker og fører fortløpende oversikt over personer som tildeles plass eller som godkjennes til venteliste.

Bergen kommune har avsatt 20 % av sykehjemsplassene til korttidsopphold. For at personer med helsesvikt skal kunne bo så lenge som mulig i eget hjem, er det for mange avgjørende at de i perioder tilbys et kortere opphold på institusjon. Dette for å få nødvendig behandling som det er vanskelig å tilby i den eldres hjem, eller for å avlaste pårørende.

I september 2017 var det 15 personer som ventet på langtidsplass i eget hjem. I februar 2018 var tallet redusert til 10 personer.

Det har i flere år vært en utfordring at Bergen kommune har måttet benytte korttidsplasser til personer som ikke kan reise tilbake til eget hjem etter avsluttet korttidsopphold. Dette er personer som godkjennes for langtidsopphold og som må vente i korttidsseng til det blir ledig en ledig langtidsplass. Antall personer som venter i korttidsseng har over tid vært ca 100 men i vinter har dette tallet vært høyere enn tidligere år.

Sykehjemsdekningen i Bergen kommune er på nivå med andre storkommuner:

	Plasser i institusjon i prosent av innbyggere 80 år over
Bergen	21,2 %
Oslo kommune	21,1 %
Stavanger	25,8 %
Trondheim	22,9 %
ASSS uten Oslo	19,8 %

Kilde: SSB foreløpige tall 2017. «ASSS» er landets 10 største kommuner.

Bergen kommune har historisk hatt mange aldershjem. Dette har vært et institusjonstilbud til eldre som har hatt en vanskelig bosituasjon men som stort sett kan ta ansvar for dagliglivets gjøremål selv. Institusjon som boform virker passiviserende og eldre som kan klare å bo i egen bolig, får nå tilbud om OmsorgPluss bolig. Dette er boliger med døgnkontinuerlig bemanning. Den eldre opprettholder sin pensjon, får en leieavtale og vedtak om tjenester. På aldershjemmet betaler den eldre 75 % av pensjonen sin som vederlag for oppholdet. Personer som i dag bor på aldershjem som skal avvikles flytter enten til et sykehjem eller en OmsorgPluss bolig. Personer som tidligere flyttet til aldershjem får nå i hovedsak tjenester i eget hjem.

OmsorgPluss boliger er et tilbud til eldre som ikke har behov for å flytte til en helseinstitusjon (et sykehjem), men som har behov for stedlig bemanning hele døgnet. Når aldershjem legges ned, flytter noen til et sykehjem, andre til OmsorgPluss boliger.

Bergen kommune bygger flere nye sykehjem. Dette både for å erstatte institusjoner som legges ned og for å møte behovene som kommer. I planen «Omsorg med kunnskap» beskrives dette. Etter at planen ble vedtatt, er det besluttet å etablere flere sykehjemsplasser.

Det har vært bygget for få sykehjemsplasser de siste 15 årene, og det gjør at frem til Siljusslåttan sykehjem står ferdig om under et år, er det mangel på langtidsplasser. Det er nettopp derfor dette byrådet bruker oppunder 2 milliarder i årene fremover på nettopp å bygge mange hundre nye sykehjemsplasser på Siljusslåttan, Sandsli, Åsane, Frieda Fasmer's Minne, Slettemarken, leier sykehjemsplasser på Haraldsplass, bygger OmsorgPluss boliger på St. Johanneshjemmet og oppruster den gamle bygningsmassen på både private og kommunale sykehjem.

Hva som er rett antall sykehjemsplasser er det ikke mulig å svare entydig på. I 2016 ble det utarbeidet en FoU rapport: «[Heldøgns omsorg - Kommunenes dekningsgrad](#)». Rapporten konstaterte at Norge har en høy dekningsgrad sammenlignet med andre nordiske land. En viktig konklusjon var at det er et potensial for å satse mer på tjenester på lavere trinn i omsorgstrappen (hjemmetjenester og velferdsteknologi).

Det er ikke kun gode hjemmetjenester som påvirker behovet for sykehjemsplasser. Godt tilrettelagte boliger og gode bomiljø og forebyggende tiltak reduserer behovet. Dette er et sentralt tema i kommunens arealplaner.

Som utgangspunkt for arbeidet med FoU rapporten, ble det antatt at en dekning av heldøgnsomsorg på mellom 16 og 20 % (av befolkningen over 80 år) kunne være en anbefalt norm. Forskerne ville ikke komme med en slik nasjonal norm. Av de undersøkte kommunene varierte dekningsgrad for heldøgns tilbud fra 11.4% til 36.6%. I oppsummeringen skriver forskerne: «*Det er mange argumenter som taler for at dekningsgraden av tradisjonelle sykehjemsplasser for eldre over 80 år fortsatt blir redusert i årene som kommer, i retning et nivå som er mer vanlig i de andre nordiske landene: Levealderen vil øke og tjenestene i hjemmet vil bygges ut, det vil bli lagt vekt på mestring og at eldre skal ta ansvar for egen bolig. Videre viser vårt materiale at det var få hjemmeboende eldre med komplekse medisinske utfordringer. Disse pasientene er allerede tatt hånd om i institusjon. Det skulle derfor ligge godt til rette for at eldre som bor hjemme, kan tas hånd om av kommunen på en god måte. De aller fleste av politikere i kommunene i vår undersøkelse støtter utviklingen om å satse mer på hjemmebasert omsorg som erstatning for sykehjem. Det gjorde de ikke i samme grad for noen år siden. Politisk støtte på lokalt nivå er en klar indikasjon på at det kan være fornuftig å erstatte noe av satsingen på sykehjem med en godt utbygd hjemmebasert*

omsorg. Derfor er det sannsynlig at antall plasser blir redusert i årene som kommer, slik vi har vist i kapittel 9. Planleggingen på nasjonalt nivå bør derfor primært rettes mot en reduksjon, og ikke en økning, som nevnt over.»¹

Bergen kommune bygger mange nye sykehjem fordi det har bygget alt for få sykehjem de siste 15 årene. Frem til Siljusstøtta sykehjem står ferdig i starten av 2019, har vi for få langtidsplasser. Ved at vi de neste årene bygger mange hundre nye sykehjemsplasser og OmsorgPluss, vil dekningsgraden for sykehjem og OmsorgPluss være stabil de kommende årene til tross for økningen i antall eldre. Samtidig er det avgjørende viktig å få mer kunnskap om hvordan man kan gjøre det mulig for flere å bli boende i egne hjem så lenge som mulig. Det er et potensiale for at flere kan få mer tjenester i eget hjem og utvikling av ny teknologi vil også bidra til dette. Velferdsteknologi, responscenter, målrettede forebyggende tiltak og mer kunnskap om pleie- og omsorgstjenestene er avgjørende for å møte fremtidens utfordringer med flere eldre og færre yrkesaktive.

Bergen kommune har en dekningsgrad for sykehjem som er på nivå med andre norske kommuner. Kommunen jobber aktivt med å forbedre tjenestetilbudet til eldre i egne hjem slik at færrest mulig må flytte til en helseinstitusjon. Eldre som kommunen ikke lenger klarer å gi et forsvarlig tilbud i eget hjem, får straks tilbud om opphold i sykehjem. Det er ikke ønskelig at korttidsplasser belegges med personer som har fått innvilget fast plass. Er det ikke forsvarlig for personen å reise hjem, blir vedkommende på sykehjemmet.

Kommunen kunne i denne situasjonen velge å redusere antall korttidsplasser. Nasjonale anbefalinger og egne vurderinger tilsier at vi heller må utvikle hjemmetjenestene og ta i bruk ny teknologi slik at flere kan få mer tjenester i egne hjem. De fleste ønsker å bli boende i eget hjem men det forutsetter gode tjenester som dekker den enkeltes behov og opplevelse av trygghet. Byrådet vil derfor også satse på å utvikle og bygge ut gode hjemmetjenester for innbyggerne.

For å forbedre sykehjemstilbudet til eldre i Bergen jobbes det også med å bedre bruken av korttidsplasser ved byens sykehjem. Flere prosjekter arbeider med å se på hvordan pasientforløpene kan bli bedre. Dette gjør vi for å sikre god kvalitet på tjenesten som gis og for å oppnå målet om at pasienter som kommer på sykehjem skal slippe å flytte unødvendig.

Med hilsen

Rebekka Ljosland – byråd
Nina Mevold - kommunaldirektør

Dokumentet er godkjent elektronisk

¹ Agenda Kaupang, VID, KS FoU (2016) «Heldøgns omsorg – kommunenes dekningsgrad. Færre institusjonsplasser, mer omfattende hjemmetjenester», side 11